

....anyád nyelvét bízták rád a századok
/ S azt kell védened.... .. (Füst Milán)

Orsós Anna
2021

„Egy nyelvet nem lehet néhány ének eléneklésével vagy egy szónak bélyegre nyomtatásával megmenteni. Még csak a „hivatalos” státus megszerzése által sem, vagy azzal, hogy az iskolában tanítják. Egyedül csak a használat menti meg (bármilyen tökéletlen legyen is az), az élet minden területére való bevezetése és használata, minden lehetőség megragadása, amíg természetessé nem válik, amíg már nem mesterkélt vagy hamis. Egyszóval küzdelmes és nehéz időszakot jelent. A nyelv helyreállításának nincsen egyszerű útja.”

Ellis és Mac A'Ghobhainn

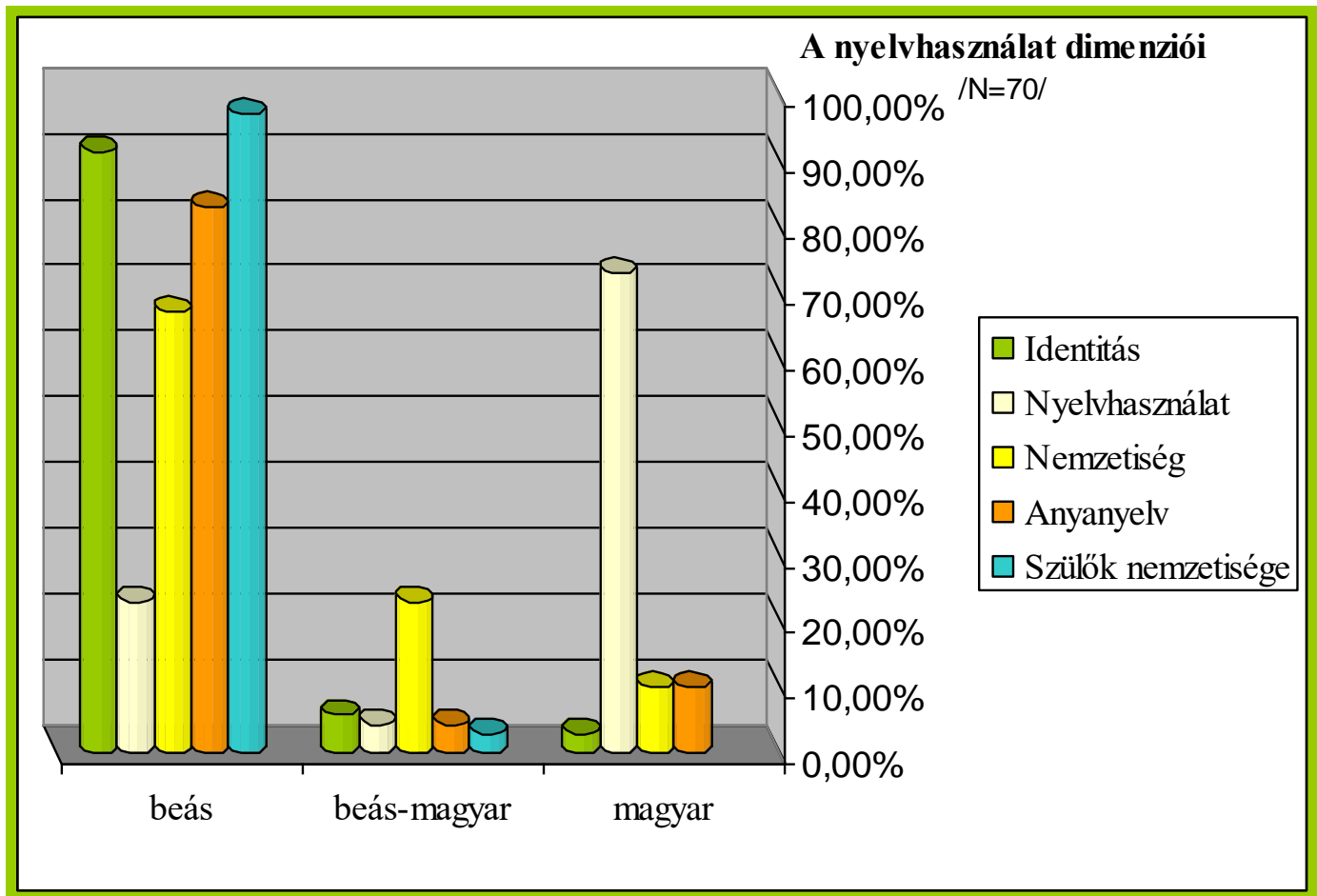
A beás nyelv jelenlegi helyzete

Az eddigi nyelvhasználati kutatások szerint:

- a nyelvátadás a családok nagyobb részében már nem folyamatos
- a beás gyerekek többsége számára a beás nyelv már idegen nyelvnek számít
- a köznevelésben tannyelvet nem lehet választani, így hátrány az iskolakezdésnél, ha valaki nem tud jól magyarul
- az iskolában csak nagyon kevés intézményben van lehetőség a beás nyelv tanulására- személyi és tárgyi feltételek hiánya

Erőforrás: a beás identitástudat még viszonylag erős

A nyelvhasználat dimenziói

Gandhi Gimnázium 1994

Cigány nyelveket elsőként az 1994-ben induló Gandhi Közalapítványi Gimnáziumban kezdtek el oktatni.

Az ekkor megjelent első kiadványok jelentették a beás nyelv írásbeliségének tényleges kezdetét.

Beás nyelvi műhely

- 2012 óta működik (A PTE BTK NTI Romológiai Kutatóközpont egyik műhelyeként)
- Hullámzó intenzitású működés jellemezte
- Új lendület 2019 őszétől
- 2021 tavasz - első eredményeink
 - rendszeressé vált találkozók
 - ismerkedünk egymás munkájával, látjuk a beás nyelvhez való kötődés erősségét
 - kipróbáljuk magunkat bizonyos tevékenységekben = megerősítjük magunkat

A műhely tagjai

- ▣ A beás nyelvet tanító pedagógusok, óvodapedagógusok, fiatal kutatók, PhD hallgatók, még egyetemi jogviszonnyal rendelkező BA, MA képzésben tanuló hallgatóink, volt hallgatóink
- ▣ Létszámunk: 16 fő, átlagban alkalmanként 10-12 résztvevővel

A műhely célja

- A használatában meggyengült beás nyelv megerősítése - a magunk megerősítésével, erőforrásaink számba vételével
- **Feladatunk:**
 - a beás nyelv alkalmassá tétele a mindennapi használatra a magunk és tanítványaink számára
 - a beás nyelv revitalizációja (nyelvélénkítés)
- E célok megvalósítása érdekében **nyelvi tervezési lépések**be kezdtünk.

A nyelvi tervezés

(Haugen 1959)

Jellemzői:

- Tudatos irányított beavatkozás a nyelv életébe
- Érintheti a nyelv egészét vagy valamely változatát
- Irányulhat a nyelv státuszának meghatározására, megváltoztatására

Területei:

- Státusztervezés
- Korpusztervezés
- Nyelvelsajátítástervezés

Színhelyei:

- Oktatás
- Család

A műhelytagok tevékenységei

Nyelvhasználati kutatások itthoni közösségekben iskolákban, nonformális tanulási tereken, határon túli beás közösségekben

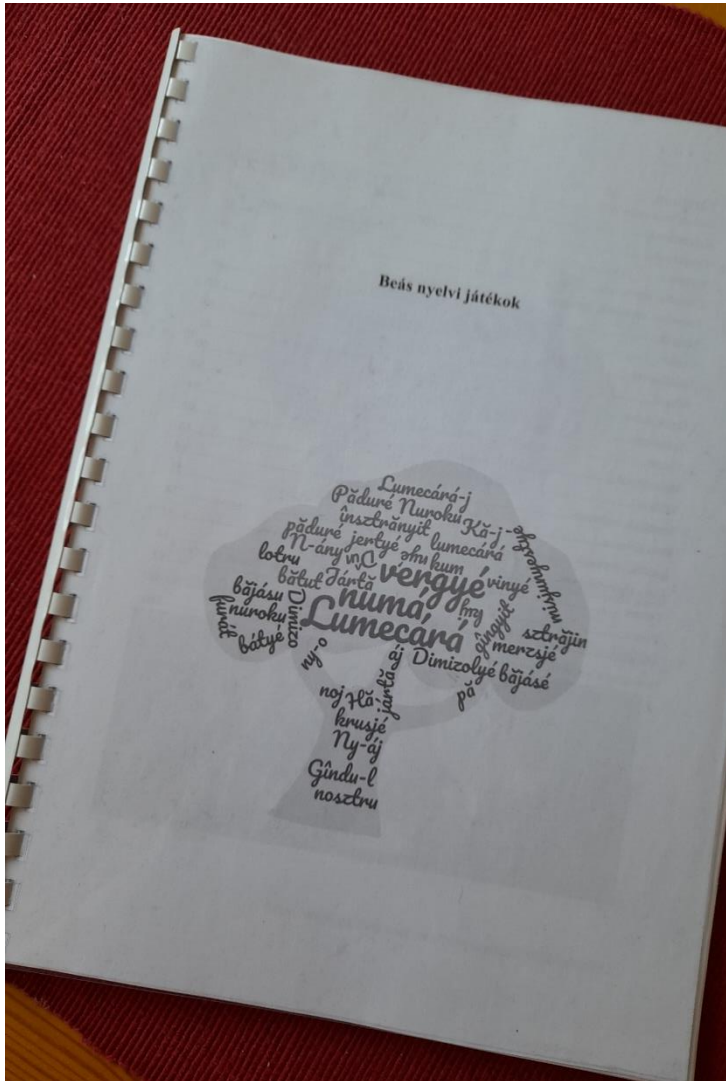
- - korpusztervezési feladatok - a nyelv szókincsének bővítése, korpuszgyűjtések, fordítások során felmerült problémák megbeszélése
- - tanításhoz szükséges tananyagok, segédletek, szemléltető anyagok tervezése, előkészítése, elkészítése

A sorozat folytatódik ...

Nyelvi játékok

30 féle feladattípus 20 témakörben

Fejlesztő feladatok (analízis-szintézis, figyelem, logika, számolási készség, csoportosítás, helyesírás, stb.)

Egyéni, páros, csoportos munkaforma

Tanulásmódszertan: memoriterek, gondolattérkép, vizualitás, stb.

Népszerű: szókeresők, trimino, bingo, tankockák

Okostelefon

2018 kézirat - 2021 PTE kiadvány

Elavult?

Felhasznált irodalom

- Haugen, Einar (1959) Planning for a standard language in modern Norway. In: *Anthropological Linguistics*, 8–21.
- Orsós Anna (2015) *Cigány/roma nemzetiségi oktatás: Kutatási beszámoló*. Pécs: PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, 2015. 107 p.
- Sándor Klára (2002) Nyelvtervezés, nyelvpolitika, nyelvművelés. In: Kiefer F. (szerk.), *A magyar nyelv enciklopédiája*. Budapest: Corvina.

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!